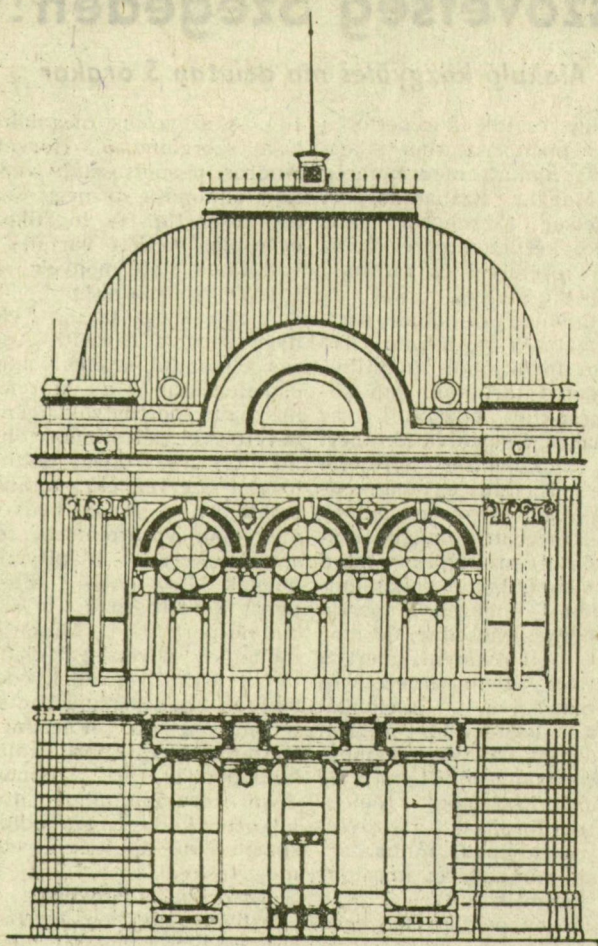

Hungária-hívogató

Perselyek — vörös keresztrel

Ma este — de holnap reggel már biztosan — feltűnhet néhány forgalmas szegedi középület látogatónak, hogy perselyeket szereltek fel — pénzgyűjtőket — a pénztárknál, előterekben. A perselyeken ott lesz a Vöröskereszt emblémája, s a felirat, hogy az adakozók a szegedi szervezetet támogatják forintjaikkal.

Efféle gyűjtőakció régebben is volt már a Vöröskereszt mozgalom történetében — külföldön ma sem szokatlan, hogy a szociális körülményeik miatt segélyezésre szorulóknak így gyűjtenek némi pénzt. A szegedi kezdeményezésre — mint Pászthy Mészáros Éva városi titkártól megtudtuk — nem csupán a segélyalap gyarapítása miatt volt szükség, hanem magának a szervezetnek is elkél egy kis támogatás. Az összegyűlt pénz odaítéléséről kuratórium dönt majd — tehát az öt-tíz forintot, vagy több pénzt áldozóknak nem kell attól tartaniuk, hogy érdemtelenné jutnak a forintok. A perselyeket a Centrum áruházban, a nagyáruházban, az Expressz ABC-ben és a nagyposta ügyfélfogadó terében szerelik fel — e helyeken remélhetőleg kifosztásuktól sem kell tartani. Meg aztán a nemes cél talán vissza is tartja a rossz-szándékúakat...

Egyébként tavaly a szegedi vöröskeresztesek „két forintos” akciójának eredményeként nyolcvanezer forint gyűlt össze a rászorulóknak — mindössze két nap alatt.

Holnap délután zöldágünnepre gyűlnek össze mindazok — építők, tervezők, beruházók —, akik a régi-új Kass-Hungária Szálló felújításán bábáskodnak. Este hat órakor Volt — és lesz címmel kiállítás nyílik a Kass-galériában, a szálló múltját, jelenét és jövőjét bemutató tárgyakból, tervekből. Másnap, december 9-én reggel 9 órától — az érdeklődők számától függően — csoportosan lehet megnézni a felújítás alatt álló épületet. Találkozó óránként a Dankó Pista-szobornál. (A meghívó rajzát Kass János grafikusművész készítette)

Kiálts Szabadság, avagy: fehérterror színesben

Két különböző szinten álló civilizáció találkozásakor mi sem természetesebb, minthogy a magasabb színvonalon álló hatalma alá akarja hajtani a „gyengébbik” felet. Ez persze nem aranyképlet. De hát az angolok pontosan azért vetették meg lábukat Dél-Afrikában, hogy a fekete olcsó munkaerején, illetve az ország egyéb adottságain felnevelkedjen az anyaország. És akkor elindulhat a fehérrek és feketék közötti féktelen gyűlölködés, a gyűlölködés nyomán az öldöklések, lázadások sora. Ebben a féktelenségben semmilyen eszköztől nem riadnak vissza, a magasabbrendűség-táplálta hiúság és büszkeség nem más, mint a fasizta diktatúra. És ebben a helyzetben a szabadság már az étellel egyenlő. Valahonnan innen táplálkozik Richard Attenborough rendező *Kiálts Szabadság* című, mintegy 157 perces filmje.

1957 novemberében egy Fokváros melletti illegális városban vagyunk, ahol elkínzott és elgyötört négerrek tengetik a nyomorúságos életüket. A rendőrség kiméletlen razziait rendez, Steve Bikót keresik (állítólag), aki a négerrek halk szavú, de annál bölcsőbb vezére. A razzia kegyetlen mérszárlásban végződik; dőmperekkel, bulldózerekkel szétjélezűzzük a várost. Bikót nem találják meg. Donald Woods egy liberális lap munkatársa ugyan ellene van a fehérkek kegyetlenkedéseinek, de Bikót sem gondolja másnak, mint fajgyűlölőnek. Egy orvosnő azonban felvilágosítja az újságírót, hogy Bikó egy-

Új film

általán nem fajgyűlölő, csak mindenki félreérti. Az orvosnő találkozt a szervezőkkel, hogy megismerjék egymást, és ne a kőszá hírek szerint ítélkezzenek. Bikó bemutatja az újságírónak a négerkek életét, akikben szép lassan, de ellenkezőjére fordul elhamarkodott ítélte. Bikó és a négerkek iránt. Majd közösen — az újság hasábjain is — felveszik a fehérterror elleni harcot. Bikó bírót és ügyvédek forgat ki szavaikból, s az „igazság” birtokában higgadtan és nyugodtan érvel. Egyszer mégis elkapják, és a börtönben halálra verik. Innen már becsületbeli ügye az újságírónak, hogy a rengeteg fenyegetés ellenére is kitartson Bikó eszméi mellett, s a továbbiakban azon fáradozik, hogy papnak öltözve kimenekítse az országból Bikó életéről és a fehérkek visszaéléséről szóló dokumentumokat... — tulajdonképpen ez adta a film alapját.

Egy hosszú film esetén fennáll az a veszély, hogy a rendezőnek nem sikerül minden egyes részt kellőképpen megtölteni. Néha valóban, mintha feneketlen tó fenekére ülnék, hogy ebből már nem lesz semmi, aztán mégis, s ezen átségit a rendkívül szépen és ötletesen dolgozó operatőr. És ha az is hozzájárul, hogy ez mind megtörténhetett, az alázat, a kegyetlenség, ébren tartja a hitelességet. Attenborough így beszél a film

előzményéről: „Nagyon izgatott lettem, mert egyedülálló témának ígérkezett. És ott volt egy ember, aki látta a legjobb barátját meghalni, és azt mondta: „Szörnyű, hogy semmiért halt meg. Nem akarok hős lenni, de akármibe is kerül, fogom a feleségem és az öt gyermekemet, és megírom ezt a történetet! Nekem ez az emberi lélek diadalát jelentette és alapvetően hiszek benne.”

P. Sz.

Zenei naptár

Operacsillag a szegedi pódiumon

Molnár András dal- és áriaestje

Felfedezés erejével hatott zékeny gondolat- és érzelem- Molnár András Liszt-díjas, gazdag tartalmát nem tudta maradéktalanul közvetíteni. Érdemes művész szegedi fellépése a hét elején a Tisza Szállóban. Kiemelkedő kvalitású operanékest ismerünk meg személyében. Remek hang adottságai, s imponáló megjelenése is igazolta, nem véletlen, hogy rendkívüli sikereit Wagner operáiban aratta. Ahogyan szakmai berkekben mondják: *igazi Wagner-tenor*.

Programja első részében Beethoven-, Mahler-, Britten-, Kodály- és Schubert-dalokat énekelt. Azonban nem igazán a dalok világában érzi magát otthon. Kivételes szép hangjával s annak erejével itt is kitűnt hangulatgazdagon tolmácsolta Enzo románát is

Ponchielli *Gioconda*-jából. Kiegyenlített, erőteljes szép hangjának imponáló biztonságú magassága makulátlan tiszta intonációja hatalmas vastapost csalt ki a publikumból melyet Kalaf áriájával köszönt meg Puccini *Turandot*-jából.

A kiváló operacsillag feltűnését Szegeden egy friss szerződés teszi maradandóvá. Ugyanis a *szabadtéri* igazgatója a koncert szünetében dicséretes fűrészséggel megnyerte Molnár Andrást a nyári játékokra Erkel Hunyadi Lászlójának címszerepére. A nagyszerű tenoristának tehát még tapsolhatunk!

Berényi Bogáta

A százforintos KISZ-iskolából...

...Next 100 Szeged?

A vízbe ejtett kő tovább gyűrűzi a hullámokat. A 100 forintért eladott újszegedi KISZ-tábor ügye nem került le a napirendről, s úgy tűnik, egy ideig még nem is fog. Az alig egyéves történet fejezetei szinte havonta hoznak új fordulatokat. Megszólalt már a Szeftisz, mint jogutód, ismerjük a tanács, vagyis a valódi tulajdonos álláspontját. Akik eddig kevésbé hallathatták hangjukat, az „ellenzék”, vagyis az a szerveződé, amely kitaró tárgyalópartnerként ugyancsak az egykori KISZ-tábor társadalmi hasznosításán dolgozik: a Körgát Klub. A következőkben az ő álláspontjukat közöljük.

A Körgát Klub a társadalmi felhívásra reagálva önálló elképzelést hozott nyilvánosságra. Az elképzelés szerint a világhírű Pető Intézet foglalta volna el a KISZ-iskolát mozgáskorlátozott gyermekek rehabilitációjának elősegítése céljából. Időközben kiderült, hogy az elképzelés 1990-ben nem valósulhat meg. A Körgát Klub még elképzelhetőnek tartja a fogyatékos gyermekek rehabilitációját a KISZ-iskolában, de ez csak tanácsai költségvetési pénzből finanszírozható.

A Körgát Klub tárgyalta a Demisz elképzelését is a hasznosításról, s *először nem zárkózott el a felkínált lehetőség elől, de a rossz tapasztalatok (pl. Next 2000) óvatosságra intették őket.* Az elképzelések megismerése nagyon komoly veszélyekre irányította rá a figyelmüket: *egy vagyon- és pozíciómentési kísérlet lehetősége.* A mai, pozíciókon alapuló kuratórium ugyanis — véleményük szerint — a Demisz, a Demisz vezetői és a KISZ-iskola mai vezetői érdekeit és céljait szolgálja. Egy ilyen — az analógia alapján pl. Next 100 Szegednek nevezett — szerveződés lehetőségét mindenképpen ki kell zárni. A Körgát Klubhoz menet közben csatlakozott a Fidesz és az Ifjúsági Demokratika Fórum is.

Külön is érdekes az ügyben, hogy a Demisz az idő és a körülmények szorításában ingyenesen juttatott vagyon felajánlásával próbálta elérni a gazdasági vállalkozásba való belépésüket.

A Körgát Klub a KISZ-iskola Demisz-modellen alapuló társadalmasítását nem tudja elképzelni az alábbi öt kérdés megnyugtató rendezése nélkül: 1. *mi lesz a kezelői jog sorsa?* 2. *milyen garanciák kellenek a gazdasági hasznosítás jövedelmezőségéhez?* 3. *milyen a kuratórium összetétele elveken és indulásnál szemlélyek szerint?* 4. *milyen jogi garancia akadályozza az állami tulajdon magántulajdonná alakulását?* 5. *milyen a kuratórium és a gazdasági vállalkozás egymáshoz való viszonya?*

Ezen alapkérdések szerint a Körgát Klub az alábbiakhoz ragaszkodik a Demisz-

szel folytatott megbeszélésén:

1. *A Demisz mondjon le a kezelői jogról.* A tulajdonos maradjon az állam, a kezelő pedig a kuratórium.

2. *A kuratórium írjon ki hasznosítási pályázatot és a legelőnyösebb vállalkozás valósuljon meg.* A Demisz a saját szakértői véleményén alapuló elképzelését indítsa a pályázaton.

3. *A kuratóriumban ki-sebbségben legyenek a politikai szervezettek képviselői,* együttes túlsúlyban gazdasági szakértő(k), köztisztviseltek álló városi polgárok, független, ifjúsággal foglalkozó szakértők.

4. *Az állami tulajdon magántulajdonná alakulása elleni jogi garanciák kidolgozása a tulajdonos megszemélyesítőjének — jelen esetben a tanács — feladata és felelőssége.*

5. *A gazdasági vállalkozás nem független a kuratóriumtól, amely felelős a társadalmi hasznosításért és a gazdaságos működtetésért is.*

A december 4-ei tárgyalásokon a Demisz nem várt, nagymérvű engedményeket tett, a Fidesz közvetítésével lényegében elfogadta a Körgát Klub ajánlásait. A részletek kidolgozása a Fidesz és a Demisz között folyik.

*

Ez a vita egyik résztvevőjének nézőpontja. A megbeszélések folytatódhatnak, kíváncsian várjuk a fejleményeket.

Ny. P.

Embernek maradni

Huszár Sándorral nemrégiben találkoztunk újságunk hasábjain. Bepillanthattak Erdély kultúrtörténetének és történelmének az író, esszéista személyes lénynél, az annak apró szeletébe. Huszár Sándort immár szegedi szerzőként köszönhetjük, a Magvető Könyvkiadónál megjelent *Irodalom a ködben* című esszékötete kapcsán. Azonban azt se feledjük, hogy egy „megfáradt vándort” — ahogyan önmagát nevezte — a megpihenés helye ha szóra is bírja, akkor is a múltjára emlékezik vissza. Erdélyre, az ott eltöltött gyermekkorra, a későbbi küzdelmekre, a barátokra, akik segítettek, s az ellenfelekre, akikkel szemben az egyetlen helyes utat kellett választania: embernek maradni. Igen, csak emlékezni lehet, hisz sorsában ott és azok között vált íróvá, az ottani események formálták gondolkodását, s a meg-hurcoltatások sodrából kikeveredve, a mi viszonylagos szabadságunkban fellélegezhetett, de azt hiszem, szíve örökre Erdélyben maradt.

Az esszékötet sajátos és igen jól kitalált szerkezete először íróiával ismert meg bennünket, az Utazás

a tudatom körül című részben. Ez többek között azért is fontos momentum, mert „megismerjük” azt a tudatot, amelyben a további esszék születtek, vagyis az esszé személyessé válik, nem kihagyva a szemléltető álláspontját, nem kijátszva a mondatokat az egyszerű és tévedhetetlen kijelentés megszokásának. A „Bevezető” után arcképek következnek, vagy ahogyan az író látja. Olvashatunk *Petelei Istvánról, Bánffy Miklósról, három életéről, Szabó Dezsőről, Balogh Edgárról, Méliusz Józsefről, Kemény Jánosról,* és hadd ne soroljam tovább.

Huszár Sándort az egész kötetben át egy erősen koncentrált megérő magatartás vezérli. Meg akarja érteni önmagát, s a világot az életén keresztül, de épp ily elszántsággal küzd az arcképekben szereplőkért, hogy ne egyszerűen skicceket vessen oda, hanem mindinkább az általa megrajzolt képből a leglényesebb emberit ragadja meg, s ettől váljon létezővé az arc. „... És ezért minden. Az ön- (és ime) közkinzóság. Hogy magamhoz közelebb jussak.” Mert a világ nemcsak a tárgyakat jelenti, amelyeken át el-

juthatunk magunkhoz, hanem benne minden hozzánk szóló embert is, s így, ahogyan a festő, a másik arcban önmagát keresi.

Bár a könyv dokumentum jellege is a középpontba állítható, én mégis inkább annak a gondolkodó magatartásnak a nagyságát emelném ki, melynek sorsául egy kisebbségben való küzdés adatott. És akkor nem marad más hátra, mint az ember szakadatlan létevel szemben kérdéseket tesz fel, s ha a válasz nem is válik teljessé, amikor több lapul a kérdésben és a válasz mögött, mint magában a kimondott válaszban, akkor nem fogalmaz meg mást, mint egy további kérdést, hogy eligazodhasson egyedül maradt létével a világban. S ahogyan a könyv megszólító erejű, hasonlóképpen írójának élete is az: eltöprenghetünk saját életünkbe tekintve: mi az, ami volt, s hogyan tovább — ahogyan ezt Huszár Sándor is tette: „... És akkor, ott a fülkében, miközben száz kilométeres sebességgel rohantunk a jövőbe, és miközben útítarsam amúgy büszke homlokán továbbra is ott maradtak a redők, fel kellett tennem magamnak a kérdést: mi az a sajátos tartalom, amihez ragaszkodván, im, tartós gondokat okozok a világnak?”

Podmaniczky Szilárd